

IBL bundelt expertise

LNV geeft forse impuls aan onderzoek en onderwijs

De biologische landbouw mag zich de laatste jaren niet alleen verheugen in een groeiende populariteit onder consumenten, ook Wageningse onderzoekers houden zich in toenemende mate bezig met de biologische productie. De populariteit onder Wageningse studenten blijft, met acht eerstejaars voor de nieuwe opleiding Biologische Productiewetenschap, nog enigszins achter. Sinds vorig jaar worden de onderzoeksactiviteiten van Wageningen Universiteit & Researchcentrum gecoördineerd door het speciaal hiervoor opgerichte Innovatiecentrum Biologische Landbouw (IBL).

In 2003 zal maar liefst tien procent van het LNV-budget voor landbouwonderzoek van DLO worden besteed aan onderzoek naar de biologische landbouw. Dit jaar is het aandeel al 7,7 procent, wat neerkomt op 8,5 miljoen euro in 2002. Het totale onderzoeksbudget van LNV bedraagt 110 miljoen euro. In 2003 neemt de bijdrage van LNV voor de biologische landbouw verder toe tot 9,8 miljoen euro. Inclusief de enkele miljoenen euro's afkomstig van overige financiers, waaronder productschappen, banken en de Europese Unie, en andere (deels biologische) onderzoeksprogramma's, komt het onderzoeksbudget van Wageningen UR voor de biologische landbouw op circa twaalf miljoen euro in 2003. Dit geld is bestemd voor de uitvoering van het onderzoek door de voormalige DLO-instituten, Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) en Praktijkonderzoek Veehouderij (PV). Dit bedrag is nog exclusief het onderzoek van de leer-

stoelgroepen Biologische Bedrijfssystemen en Dierlijke Productiesystemen van Wageningen Universiteit (ook onderdeel van Wageningen UR).

Beter profileren

Om de onderzoeksactiviteiten van de onderzoeksinstituten te coördineren is vorig jaar het Innovatiecentrum Biologische Landbouw opgericht. Doel van het IBL is de samenwerking binnen Wageningen UR te vergroten en zo een meerwaarde aan het onderzoek te geven. Aan deze doelstelling wordt gestalte gegeven door Jac Meijs (hoofd IBL) en Sjors Willems (communicatieadviseur). Meijs: 'Zeker bij een onderwerp als biologische landbouw is het belangrijk om de expertise die binnen Wageningen UR aanwezig is samen te brengen en zo problemen die binnen de biologische sector spelen integraal, dus op systeemniveau, aan te pakken. Ook willen wij onze kennis beter ontsluiten en toegankelijk maken.' Maar daar blijft het niet bij; het IBL werkt

er aan de biologische onderzoeks- en onderwijsactiviteiten van Wageningen UR beter te profileren, zowel op nationaal als internationaal (vooral Europees) niveau. Meijs: 'Momenteel loopt er een Europees project over voedselveiligheid en kwaliteit waar ook Wageningen UR aan deelneemt.' Zowel Meijs als Willems werken beiden, naast hun taak bij het IBL, tevens ook bij Platform Biologica. Meijs als secretaris van de Commissie Beckers, een landelijke commissie die financiers adviseert over prioriteitenstelling van onderzoeksthema's binnen de biologische sector. Willems als coördinator landbouw voor de Vakgroep Biologische Landbouw van Platform Biologica en LTO.

Motie

Dat LNV steeds meer geld uittrekt voor onderzoek voor de biologische landbouw is voortgekomen uit een motie die in 1999 werd ingediend door Tweede Kamerlid Waalkens (PvdA). 'Je moet het zien als een inhaalslag', zegt Meijs. 'Bovendien, de

Sjors Willems:
'Onderzoeksprogramma's lopen geen gevaar door nieuwe politieke ontwikkelingen.'

Hans Dijkstra

Jaap Meijs:
'Wageningen maakt nu een inhaalslag.'

onderzoekresultaten uit de projecten komen niet alleen ten goede aan de biologische sector zelf, ook de gangbare landbouw kan er in zijn zoektocht naar verduurzaming zijn voordeel mee doen.' De biologische landbouw heeft bij verduurzaming een duidelijke voortrekkersrol, aldus Willems. 'Vanuit de gangbare sector zie je een groeiende belangstelling voor hun biologisch werkende collega's. Dat blijkt ook uit de grote belangstelling tijdens de open dagen. Dit wordt voor een deel ook ingegeven door het strengere overheidsbeleid.'

Nieuwe thema's

Tot nu toe wordt er in het onderzoek veel aandacht besteed aan technische knelpunten op bedrijfsniveau. Zo lopen er momenteel drie grote onderzoeksprogramma's die gericht zijn op de ontwikkeling van biologische bedrijfssystemen: open teelten (akkerbouw, vollegrondsgroente, bomen en bollen), kasteelten (groente en bloemen) en veehouderij. Daarnaast zijn er onder meer onderzoeksprogramma's naar biologische uitgangsmateriaal en onkruidbeheersing. Een rode draad door alle onderzoeksprojecten is dat de boeren zelf veel invloed hebben op de inhoud en aanpak van het onderzoek, aldus Meijs. In de procedure voor het opstellen van het onderzoeksvoorstel wordt dit gewaar-

borgd door de sectorwerkgroepen die binnen Platform Biologica actief zijn te laten meedenken met de onderzoeksopzet. In de meeste sectoren worden projecten uitgevoerd waarin praktijkbedrijven meedoen zoals Biom, Bioveem, Biokas en Biovar. Een trend die Meijs en Willems signaleren is dat kennis voor de primaire landbouwpraktijk langzaam plaats maakt voor andere thema's, zoals voedselveiligheid, verwerking, natuurbeheer, consumentenzaken en maatschappelijke aspecten. Een trend die aansluit bij de huidige marktontwikkelingen.

De onderzoeksprogramma's lopen geen gevaar door de recente ontwikkelingen in de landelijke politiek, aldus Meijs en Willems, omdat het om eerder geaccordeerde meerjarige programma's gaat. 'De pijnpunten liggen vooral bij andere instrumenten, zoals bijvoorbeeld de omschakelingssubsidie. Dit is gelukkig nog volop in discussie.'

Interdisciplinair

Voor het landbouwonderzoek wordt een interdisciplinaire aanpak steeds belangrijker. Vroeger was het zo dat onderzoekers niet veel verder keken dan hun eigen discipline, aldus Meijs. 'De wetenschap was behoorlijk verkokerd. Maar bij veel onderzoekers zien we een groeiend enthousiasme over de

integrale en systeemgerichte aanpak van de biologische landbouw met de noodzakelijke betrokkenheid van meerdere disciplines.' De behoefte aan een interdisciplinaire aanpak is een verschijnsel dat zich binnen veel meer vakgebieden binnen Wageningen UR voordoet, constateren Meijs en Willems. Willems: 'Het is een individueel veranderingsproces. Zowel onderzoekers als boeren die willen omschakelen krijgen te maken met een nieuwe manier van denken. IBL ondersteunt dit proces met het organiseren van workshops en seminars.' Zo vond dit voorjaar een workshop plaats over interdisciplinair werken, systeeminnovaties, waarden en normen in onderzoek en reflectie op de eigen houding en werkwijze. In 2003 wordt deze workshop herhaald. ■

PROJECTENBANK

Behalve het ontwikkelen van nieuwe kennis is het ontsluiten van bestaande kennis een belangrijk doel van het IBL. Sinds november zijn alle lopende projecten, die de biologische landbouw als thema hebben, te vinden in de projectenbank. Deze is te vinden op www.biologischelandbouw.net, de website van IBL. In 2003 gaat een kennisdatabank van start, om te beginnen met enkele sectoren, met daarin alle afgeronde onderzoeken tot tien jaar terug. De databanken worden ontwikkeld door Eddy Teenstra, de derde medewerker van het IBL. Ook de kennisdatabank zal zich niet tot het werk van de onderzoeksinstellingen van Wageningen UR beperken. Geprobeerd wordt om alle Nederlandse kennis op het gebied van de biologische landbouw te bundelen.